

II. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ТА КРИМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ

УДК 343.846

DOI 10.32755/sjcriminal.2019.01.027

Авдєєва І. С.,

слухач 453-ої навчальної групи,

Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна;

науковий керівник:

Остапчук Л. Г.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального,

кримінально-виконавчого права та кримінології,

Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ З УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

У статті здійснено аналіз основних підстав звільнення від відбування покарання з установ виконання покарань. Доведено, що досліджуваний правовий інститут має багато як теоретичних, так і практичних проблемних питань його застосування. Встановлено, що звільнення від відбування покарання – це міжгалузевий правовий інститут, порядок проведення якого чітко регламентований кримінальним, кримінально-виконавчим, кримінальним процесуальним законодавством.

Ключові слова: звільнення від відбування покарання, установи виконання покарань, засуджений, умовно-дестрокове звільнення, амністія, помилування.

Постановка проблеми. Кримінально-правова політика України характеризується тенденцією до побудови такої системи заходів кримінально-правового впливу, яка б гарантувала використання найбільш широкого інструментарію для вирішення кримінально-правового конфлікту, включаючи заходи, альтернативні реальному відбуванню покарання. Зазначений підхід кореспондує основним напрямом кримінально-правової політики світового співтовариства, яке прагне до найбільш допустимого скорочення застосування покарання і передусім пов'язаного з позбавленням волі. Звільнення від покарання, відоме законодавству більшості зарубіжних держав, вважається ефективним засобом економії репресивних заходів та виявом довіри до особи, яка

вчинила злочин. З одного боку, така форма реагування держави на злочин дозволяє не залишити цей злочин поза увагою, засудивши винного за його вчинення, а, з іншого – досягти мети покарання в найбільш оптимальний спосіб, не допустивши реалізації покарання через його недоречність або надмірність.

Звільнення від відбування покарання – це міжгалузевий правовий інститут, порядок проведення якого чітко регламентований не тільки кримінальним та кримінально-виконавчим законодавством а й кримінальним процесуальним, а також Законом України «Про застосування амністії в Україні», Положенням про порядок здійснення помилування та іншими нормативно-правовими актами.

Практика правозастосування засвідчує, що вітчизняні суди доволі широко застосовують норми правового інституту звільнення від покарання у судовій практиці. Якщо взяти до уваги показники за 2018 р., то безсумнівним «лідером» у правозастосуванні традиційно залишається звільнення від відбування покарання з випробуванням після закінчення іспитового строку у порядку ст. 75 Кримінального кодексу (КК) України – 491 задоволене клопотання (подання). «Призерами» у правозастосуванні також є норми про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання – 189 задоволених клопотань і про заміну невідбутої частини покарання більш м'яким – 17 клопотань; про застосування амністії – 28 клопотань; про приведення вироку у відповідність до нового закону, який звільняє від покарання або пом'якшує його – 2; про звільнення від покарання за хворобою – 2 клопотання [1].

Тому на сьогодні досліджуване нами питання потребує ґрунтовного вивчення та є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам звільнення від покарання та його відбування присвятили дисертаційні та монографічні дослідження такі, зокрема, українські юристи, як О. В. Дашенко, Д. В. Казначеева, О. О. Книженко, А. О. Клевцова, М. В. Романов, Є. О. Письменський, В. В. Скибицький, П. В. Хряпінський, І. С. Яковець та ін. Однак доводиться констатувати, що поза увагою авторів залишилися

невивченими деякі спірні, проблемні питання застосування інституту звільнення від відбування покарання.

Формулювання мети. Метою статті є вивчення проблемних питань звільнення від відбування покарання з установ виконання покарань.

Виклад основного матеріалу. Розділом XII Загальної частини КК України та ст. 152 Кримінально-виконавчого кодексу (КВК) України передбачена наступна видова класифікація підстав звільнення від відбування покарання, зокрема: відбуття строку покарання, призначеного вироком суду; закон України про амністію; акт про помилування; скасування вироку суду і закриття кримінальної справи; закінчення строків давності виконання обвинувального вироку; умовно-дострокове звільнення від відбування покарання; хвороба; інші підстави, передбачені законом.

Спробуємо дослідити основні проблемні питання звільнення від відбування покарання за наявності зазначених вище підстав. Так, *відбуття строку покарання, призначеного вироком суду*, є основною і безумовною підставою звільнення засудженого. Будь-яка особа, яка була засуджена на певний строк до будь-якого покарання, після закінчення цього строку буде звільнена від відбутого покарання. Закінчення строку покарання означає його відбуття у повному обсязі згідно з вироком суду і, незважаючи ні на що, засуджений буде звільнений. Ця гарантія закріплена Конституцією України у ст. 29, яка встановлює право людини на свободу та особисту недоторканність. Тобто держава буде політику у сфері виконання покарань на принципах невідворотності покарання та гарантування звільнення від покарання з його відбуттям. Якщо класифікувати цю підставу за вказаними вище критеріями, то вона є безумовною, виникає з відбуттям повного строку покарання, не залежить від стану здоров'я засудженого, здійснюється адміністрацією установи виконання покарань (керівником органу виконання покарання) на підставі вироку суду та не пов'язана зі статевими ознаками засудженого, що звільняється. Важливим фактом є момент звільнення з місць позбавлення волі після закінчення строку призначеного покарання, оскільки будь-яке тримання в установах виконання покарань є незаконним та таким, що суттєво порушує право особи на сво-

боду й особисту недоторканність, передбачене ст. 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Навіть якщо особа сама висловлює згоду на подальше ув'язнення, таке ув'язнення може бути незаконним та порушувати ст. 5 Конвенції (Європейський суд з прав людини довів це у справі «де Вільде, Оомс та Версіп проти Бельгії»), Європейські пенітенціарні правила також наголошують, що «...всі засуджені звільняються одразу ж після закінчення строку їх ув'язнення...» (правило 33.1). І якщо з обрахуванням дати початку строку покарання складнощів зазвичай не виникає, то механізм визначення моменту його закінчення фактично відсутній.

Засудженому, що звільняється, можуть бути видані документи про освіту та виробничу кваліфікацію, які він отримав в установі виконання покарань. Паспорт особі, яка звільняється від відбування покарання у виді арешту, обмеження або позбавлення волі, видається під час звільнення. За відсутності паспорта в особовій справі засудженого адміністрація установи виконання покарань завчасно вживає заходів щодо його одержання. Це положення є прогресивним і значно спрощує засудженому вирішення соціально-побутових питань, які можуть виникати після його звільнення від відбування покарання. Начальник відповідної установи проводить бесіду із засудженим та роз'яснює його права та обов'язки, пов'язані зі звільненням з установи виконання покарань.

Звільнення від відбування покарання на підставі Закону України про амністію та акту про помилування. У перекладі з латинської мови «амністія» означає прощення, тобто звільнення винної особи від відбування призначеного судом покарання. Існування цього інституту зумовлене реалізацією принципу гуманізму в діяльності органів держави. Закон України «Про застосування амністії в Україні» від 01.10.1996 року в ст. 1 визначає, що амністія – це повне або часткове звільнення від відбування покарання певної категорії осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, або кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами, але вироки стосовно цих осіб не набрали законної сили.

Суттєвим недоліком у застосуванні амністії є те, що на сьогодні на законодавчому рівні не закріплено положення, відповідно до якого умовою застосування амністії є наявність позитив-

них змін у поведінці засудженого. Приймаючи рішення про застосування амністії, законодавець насамперед передбачає на меті вивільнення місць в установах виконання покарань та зниження бюджетних витрат на утримання засуджених у таких установах [3, с. 198].

Наступною проблемою, пов'язаною із застосуванням амністії, є незадовільна ресоціалізація звільнених осіб, що зазвичай призводить до вчинення нових злочинів. Відповідно до статистичних даних, основна маса нових злочинів, вчинених особами, що відбували покарання у виді позбавлення волі, припадає на період до трьох років з моменту звільнення. Проблемним є також питання відшкодування шкоди засудженими, щодо яких застосовано амністію. Відсутність чітко регламентованого припису про те, що амністія не застосовується до осіб, які не відшкодували завдані ними збитки або не усунули заподіяну злочином шкоду, породжує низку колізійних моментів.

Також заслуговує на увагу звільнення від відбування покарання у зв'язку з помилуванням. Помилування – це спеціальний вид звільнення від покарання (повне або часткове звільнення) індивідуально визначеної особи, засудженої за вчинення злочину, що здійснюється на підставі відповідного акта (указу про помилування), прийнятого Президентом України [4, с. 23]. Помилування оголошується Указом Президента України; завжди має персоніфікований характер, тобто здійснюється щодо індивідуально визначеної особи. При цьому помилування не ставиться в залежність ні від ступеня небезпечності особи засудженого, ні від тяжкості вчиненого ним злочину та суворості призначеного покарання. За умови відбуття певного строку покарання можуть бути помилувані особи, засуджені за вчинення тяжкого злочину, та особи, засуджені до довічного позбавлення волі. Засуджені, які не стали на шлях виправлення, відбули незначну частину призначеного їм строку покарання, теж мають шанс бути помилуваними за наявності обставин, що потребують особливо гуманного ставлення. Акт про помилування є підставою для звільнення особи від кримінального покарання. Помилування стосується тільки осіб, засуджених судом за вчинення злочинів, тобто тих, які вже притягнуті до кримінальної відповідальності.

Відповідно до п. 2 Положення про порядок здійснення помилування, затвердженого Указом Президента України від 21 квітня 2015 року № 223/2015, помилування засуджених здійснюється у виді: 1) заміни довічного позбавлення волі на позбавлення волі на строк не менше двадцяти п'яти років; 2) повного або часткового звільнення від основного і додаткового покарань. Коло засуджених, до яких може бути застосоване помилування, законом не обмежується, тобто актом помилування може бути звільнено особу (осіб) від покарання. Оскільки помилування стосується лише осіб, засуджених судом за вчинений злочин (притягнутих до кримінальної відповідальності), питання звільнення від кримінальної відповідальності цим актом не можуть бути вирішені.

Закінчення строків давності виконання обвинувального вироку. Матеріально-правовою підставою застосування інституту давності вважається істотне зменшення суспільної небезпечності вчиненого злочину внаслідок впливу певного проміжку часу, що суттєво позначається на досягненні мети покарання, виконанні завдань загальної і спеціальної превенції. Крім того, тривалий проміжок часу з моменту вчинення злочину істотно перешкоджає, а інколи й унеможливує успішне розкриття і розслідування злочину, об'єктивний розгляд матеріалів кримінального провадження в суді.

Передбачений ст. 49 КК України вид звільнення від кримінальної відповідальності застосовується за наявності трьох умов: 1) закінчення зазначених у законі строків; 2) невчинення протягом цих строків нового злочину певного ступеня тяжкості; 3) неухилення особи від слідства або суду. Строки давності диференційовані залежно від виду вчиненого злочину, а щодо злочинів невеликої тяжкості – від виду передбаченої у санкції статті покарання. У разі, коли особа одночасно вчинила декілька злочинів, строки давності стосовно кожного із діянь, які складають ідеальну сукупність злочинів, обраховуються самостійно. Початковим моментом перебігу строку давності є день вчинення особою злочину. Початковим моментом обчислення строку давності щодо співучасника є день вчинення ним діяння, яке він виконав відповідно до своєї ролі в умисному злочині, а не день вчинення кримінально караного діяння виконавцем. Строки давності почина-

ють спливати з 0 годин тієї доби, яка настає після доби вчинення злочину; строк давності закінчується після того, як сплила передбачена ст. 49 КК України кількість повних років, о 24 годині останньої доби відповідного строку. На жаль, ст. 49 КК України не передбачає особливостей перебігу строків давності у разі вчинення триваючих і продовжуваних злочинів. При триваючих злочинах протиправна поведінка, яка йде за первісним актом злочинного посягання й охоплюється складом злочину, має невизначено тривалий характер, тобто вона може здійснюватись як завгодно довго. У судовій практиці строк давності стосовно триваючих злочинів обчислюється з часу їх припинення за волею або всупереч волі винного (затримання особи, явка з повинною, добровільне виконання обов'язку, покладеного на особу під загрозою кримінального переслідування), або з часу настання подій, які трансформують його поведінку у незлочинну (наприклад, викрадення у винного зброї, яка незаконно ним зберігалась, смерть або досягнення повноліття дитини, від утримання якої у формі сплати аліментів він ухилявся). У разі вчинення продовжуваного злочину строк давності починає спливати з моменту вчинення останнього із тотожних діянь, які, будучи об'єднані єдиним злочинним наміром, утворюють вказаний різновид одичного злочину.

Закон (ч. 1 ст. 49 КК України) чітко встановлює кінцевий момент перебігу строків давності. Ним є день набрання вироком суду законної сили. Якщо проаналізувати мотиви звільнення від кримінальної відповідальності, то це найчастіше те, що до теперішнього часу особи, які вчинили злочин, органами досудового слідства не встановлені, при цьому в повному обсязі виконані слідчі та оперативно-розшукові заходи стосовно встановлення злочинців, а також вирішене питання щодо перекваліфікації їхніх дій на відповідні частини і статті КК України в редакції 2001 року, враховуючи, що строк притягнення до кримінальної відповідальності, встановлений ст. 49 КК України, закінчився, та обставин, що переривають перебіг строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, не встановлено.

За загальним правилом перебіг зазначених у законі строків давності є підставою обов'язкового звільнення від кримінальної

відповідальності. При цьому ч. 4 ст. 49 встановлює особливий порядок звільнення від кримінальної відповідальності для осіб, що вчинили особливо тяжкі злочини, за які згідно із законом може бути призначено довічне позбавлення волі. У таких випадках питання про застосування цього виду звільнення від кримінальної відповідальності вирішується судом у кожному конкретному випадку з урахуванням характеру і ступеня суспільної небезпеки вчиненого злочину, особи винного та інших обставин. Тобто закінчення 15-річного строку давності, передбаченого для особливо тяжких злочинів, є підставою не обов'язкового, а факультативного звільнення від кримінальної відповідальності. У тому разі, коли суд дійде висновку про доцільність застосування давності, він звільняє особу від кримінальної відповідальності. Якщо суд не визнає за можливе застосувати давність, постановляє обвинувальний вирок і винній особі призначається покарання. При цьому довічне позбавлення волі в обов'язковому порядку замінюється на позбавлення волі на певний строк, який визначається судом у межах санкції тієї норми, за якою кваліфіковано діяння винного.

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.

Проведений аналіз доктринальних положень дозволяє стверджувати, що норми, які врегульовують порядок, правові підстави та наслідки умовно-дострокового звільнення, є самостійним правовим інститутом, який містить низку проблемних, а іноді і колізійних, спірних моментів. Так у теорії кримінального права підставою умовно-дострокового звільнення є ступінь виправлення засудженого та фактичне відбуття частини строку покаранням з урахуванням ступеня суспільної небезпеки злочину, за який особа відбуває кримінальне покарання. Для умовно-дострокового звільнення необхідна суб'єктивна ознака – засуджений довів своє виправлення (зразкова поведінка, сумлінне ставлення до праці та навчання). Саме категорія «довів» своє виправлення, на нашу думку, ставить правозастосувача в ситуацію правової невизначеності. Об'єктивне та повне встановлення ступеня виправлення має велике практичне значення та впливає на правовий статус засудженого, а також надає можливість реалізувати прогресивну систему виконання/відбування покарання в повному

обсязі. Чинне кримінальне та кримінально-виконавче законодавство України передбачає такі ступені виправлення: «засуджений стає на шлях виправлення», «засуджений став на шлях виправлення» та «засуджений довів своє виправлення». Відсутність законодавчо закріплених критеріїв вправлення засуджених призводить до багатьох труднощів під час визначення того чи іншого ступеня виправлення адміністрацією установи виконання покарань. Варто констатувати, що в разі прийняття такого рішення адміністрація установи виконання покарань та спостережна комісія (підкувальна рада) повинна керуватися не характеристикою начальника відділення соціально-психологічної служби, а висновком про доцільність та можливість звільнення такої особи за вказаною підставою, виданої психологом установи виконання покарань, який володіє вміннями та навичками проведення психологічної роботи із засудженими, має відповідні сертифікати (свідоцтва) або диплом закладу вищої освіти по цьому напрямку підготовки (спеціальності). На сьогодні в установах виконання покарань працюють практичні психологи, але їх кількість є замалою для проведення такої роботи, деякі з них не мають взагалі відповідного фаху, освіти, не володіють навичками психокорекційного та педагогічного впливу для вивчення індивідуальних особливостей та ступеня соціально-педагогічної занедбаності засуджених. Якщо говорити про органи пробації, то проблема є «кричущою» та незрозумілою. Спочатку до штату цих органів були введені посади практичних психологів, потім їх скоротили. За таких обставин лівова частка відповідної роботи припала на інспекторів пробації, безпосереднім обов'язком яких є облік засуджених та проведення з ними індивідуально-профілактичних бесід.

Також, як пропозиції, хотілося б звернути увагу на можливість передбачити на рівні законодавства норму, яка б визначала невідбутий строк покарання, від відбування якого особа звільнена умовно-дostroково, – іспитовим. Та передбачити можливість повернення особи в правове становище до моменту застосування умовно-дostroкового звільнення (ведення антисоціального способу життя, вчинення адміністративних правопорушень, злочинів тощо).

Звільнення від відбування покарання за хворобою та з інших підстав, передбачених законом. Якщо засуджений захворів хворобою, яка фактично перешкоджає здійсненню щодо нього виправного впливу, то такий засуджений підлягає звільненню. Пояснюється це тим, що за таких умов покарання не досягає мети, яка стоїть перед покаранням та кримінально-виконавчим законодавством, та не може виконати завдань виправлення та ресоціалізації. Підставою для порушення питання про можливість звільнення засудженого від відбування покарання за хворобою є факт захворювання засудженого на психічну або іншу тяжку хворобу, яка перешкоджає відбуванню покарання. Головною ознакою є те, що хвороба перешкоджає засудженому відбувати покарання. Мається на увазі, що стан захворювання таким чином змінює свідомість та поведінку засудженого, що він або перестає сприймати покарання як таке, або фактично втрачає свої антисуспільні риси. Як видно зі змісту закону, існує два види звільнення засуджених від відбування покарання за хворобою: 1) звільнення у зв'язку із захворюванням психічною хворобою; 2) звільнення у зв'язку із захворюванням іншою тяжкою хворобою. Але для установ (органів) виконання покарань визначальною ознакою є винесення постанови судом про звільнення засудженого від відбування покарання або відмову такого звільнення та застосування, наприклад, примусових заходів медичного характеру. Тобто з точки зору кримінально-виконавчого права ця підстава звільнення лише тоді дійсно стає підставою, коли є відповідна постанова суду. На нашу думку, точніше було б сформулювати цю підставу як звільнення за постановою суду про звільнення від відбування покарання за хворобою засудженого.

У ст. 152 КВК України законодавець наводить не вичерпний перелік підстав звільнення від відбування покарання. Пояснюється це перш за все тим, що разом зі змінами соціального життя закон також змінюється та доповнюється. Непоодинокими є випадки, коли певне діяння втрачає суспільну небезпечність. Йдеться про так звану «декриміналізацію» злочинів. Тоді засуджені за відповідні злочини звільняються, оскільки суспільство більше не вважає такі діяння небезпечними. Так, чинний КК України передбачає такі підстави, які не ввійшли до ст. 152 КВК України.

Це, наприклад, ст. 75 КК України «Звільнення від відбування покарання з випробуванням». Йдеться про випадки, коли суд під час призначення покарання у виді виправних робіт, службового обмеження для військовослужбовців, обмеження волі, а також позбавлення волі на строк не більше п'яти років, враховуючи тяжкість злочину, особу винного та інші обставини справи, дійде висновку про можливість виправлення засудженого без відбування покарання. У такому разі він може прийняти рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням. Як видно, суб'єктом звільнення за цією підставою є суд. Тобто установи (органи) виконання покарання не беруть участі у вирішенні питання про застосування цієї підстави звільнення. Другий приклад – ст. 83 КК України «Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років». Засуджених до обмеження волі або до позбавлення волі жінок, які стали вагітними або народили дітей під час відбування покарання, крім засуджених до позбавлення волі на строк більше п'яти років за умисні тяжкі та особливо тяжкі злочини, суд може звільнити від відбування покарання в межах строку, на який згідно із законом жінку може бути звільнено від роботи у зв'язку з вагітністю, пологами і до досягнення дитиною трирічного віку. Вказана підстава застосовується судом, але за поданням керівництва установи (органу) виконання покарань.

Висновки. Аналіз чинного кримінального та кримінально-виконавчого законодавства, наукових розробок та праць щодо юридичного аналізу інституту звільнення від відбування покарання дозволяє говорити про наявність великої кількості теоретичних та практичних проблем зазначеного інституту кримінального права та про неоднозначне його застосування на практиці. Багато труднощів виникає під час застосування умовно-дострокового звільнення під час визначення ступеня виправлення, застосування амністії щодо осіб, які не відшкодували завдані збитки та заподіяну злочином шкоду; під час застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням та інші. Окреслені питання потребують подальшого законодавчого вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2018 р. URL: <https://lva.court.gov.ua/tu19/stat/zv1> (дата звернення: 19.04.2019).

2. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 01 жовтня 1996 року № 392/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 19.04.2019).

3. Коломієць Н. В., Шванська А. О. Актуальні проблеми застосування амністії в Україні. *Право і суспільство*. 2017. № 5. Ч. 2. С. 197–200.

4. Музика А. А., Школа С. М. Амністія і помилування в системі сучасного українського права. *Кримінальне право України*. 2006. № 1. С. 10–23.

5. Мельник М. І., Хавронюк М. І. Кримінальний кодекс України: наук.-практ. комент. Київ: Каннон, А.С.К., 2003. 1104 с.

6. Джужа О. М., Богатирьов І. Г., Колб О. Г. Кримінально-виконавче право України: підручник. Київ: Атіка, 2010. 752 с.

Avdieieva I.

SOME PROBLEM ISSUES OF CONVICTS' RELEASE FROM SERVING A SENTENCES AND DEINSTITUTIONALIZATION

The analysis of the main reasons for exemption from serving sentences in penal institutions is maintained in the article. It is proved that the studied law institute has many theoretical as well as practical problems of its application.

It is found out that the exemption from serving a sentence is an inter-sectoral law institute, the procedure of which is clearly regulated not only by the criminal and criminal-executive legislation, but also by the criminal-procedural one, as well as the Law of Ukraine «About application of amnesty in Ukraine», Regulations on the procedure for pardon and other legal acts.

It is determined that the release from serving a sentence is the logical end of the process of serving a sentence. It is stated that the institution of release is the fulfillment of the state guarantee that punitive influence on a convicted person will be over. It is proved that having such a guarantee is of the utmost importance as it provides the institution of punishment with reliability. Thanks to the release of punishment becomes reality.

Attention is drawn to the fact that the legislator left the list of grounds for exemption from serving a sentence stipulated by Article 152 of the Criminal and Executive Code of Ukraine, «open», it means that the stated grounds for dismissal are not exhaustive, the law may provide for some other reasons.

In the course of the research, a number of problematic issues of applying the investigated legal institute were highlighted, in particular: absence in the criminal and criminal-executive law of the list of duties, which are entrusted to persons who are conditionally and early released from serving their sentences during the trial period; absence of statutory criteria for the correction of convicted persons who are

released on parole; the uncertainty of pregnancy, the birth of a child with a self-sufficient and unconditional basis for the release of a convicted person from punishment or delay of his/her execution; the absence of harmonized prescriptions of the Criminal and Criminal Procedural Codes of Ukraine regarding the determination of the order of sentencing without a sentence and others.

Key words: *release from serving a sentence, penal institutions, a convict, parole, amnesty, pardon.*

References

1. State Judicial Administration of Ukraine (2019), "Report of the courts of first instance on the consideration of criminal proceedings for 2018", available at: https://dsa.court.gov.ua/dsa/about_dsa/tu/, (accessed: 19 June 2019).
2. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), *About application of amnesty in Ukraine*: Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv.
3. Kolomiets, N. V. and Shvanska, A. O. (2017), "Topical issues of the use of amnesty in Ukraine", *Journal of Law and Society*, No 5, Part 2, pp. 197–200.
4. Muzyka, A. A. and Shkola, S. M. (2006), "Amnesty and pardon in the system of contemporary Ukrainian law". *Criminal Law of Ukraine*, No 1, pp. 10–23.
5. Melnyk, M. I. and Khavroniuk, M. I. (2003), *Criminal Code of Ukraine: Scientific and Practical Commentary*, Kannon, A.S.K., Kyiv.
6. Dzhuzha, O. M., Bohatrov, I. H. and Kolb, O. H. (2010), *Criminal-Executive Law of Ukraine: textbook*, Atika, Kyiv.